

Buhrandan Çıkış Yolları ve Ekonomi Yönetimi

Diğer konularda olduğu gibi ekonomi yönetiminde de sihirli politikalar yoktur. Ancak, gelişmeyi sürekli kılmak için köklü ve uzun süreli politikalar uygulanmalıdır.

Milletlerin kendi kendilerini yönetebilmeleri için başkalarına minnet etmemeleri ve yük olmamaları gerekir. Üretmenin ve üretmekle kazanmanın kutsallığı, her ortamdaki eğitimde beyinlere nakşedilmeli, kalplere kazınmalıdır.

Hem yöneticiler hem halk; zenginleşmek için, her şeyi kendilerinin yapması gerektiğinin ve kendi kendine yeter olmayı prensip haline getirmelerinin şart olduğunun şuurlu olmalıdır. Şahsi çıkarlar ile milli menfaatler, ancak bu şekilde bağdaştırılabilir.

Bir ülkenin ekonomisinin gücü; o devletin eğitim, kültür, bilim, teknoloji, askeriye, sağlık, hukuk, dış politika gibi konulardaki uygulamaları, doğal kaynakları ile milletin bilgi, birikim, hayal gücü ve girişimcilik kabiliyetinin bileşkesinin sonucudur.

Her konuda olduğu gibi ekonomide de kısa, orta ve uzun vadeli plânlar birlikte uygulanmalıdır. Sadece kısa vadeli çözümlerle yürünürse sonunda mutlaka hüsrarla karşılaşılır.

Günümüzdeki ekonomik buhranı aşabilmek için kısa vadede yapılabileceklerin bazıları şunlardır.

- Sıkı para politikası terk edilerek yatırımlara ağırlık verilmelidir. Bu sırada oluşacak enflasyon artışından korkulmamalıdır. Çünkü sıkı para politikaları krizi derinleştirir. Krizden çıkış için, önce borçların ödenmesi sonra tasarrufların başlaması gerekir.
- Bütçe denetimi dışındaki fonların sayıları ve büyüklükleri azaltılarak bütçe disiplini sağlanmalıdır. Böylece harcamalardaki yani yatırımlardaki verimlilik artacaktır. Verimlilik artışı maliyetleri düşürecektir. Düşen maliyetler daha çok hizmet yapılmasına imkân verecektir.
- Gençlerin bilgi ve becerilerini artırarak kendilerine güvenmelerini sağlayacak mesleki kurslar ülke sathına yayılarak hızla artırılmalıdır.
- İstihdam üzerindeki vergi ve sigorta yükleri sadece geri kalmış bölgelerde değil, ülkenin her yerinde en az 2 yıl müddetle %15 azaltılmalıdır. İki yılın sonunda tekrar bugünkü hale getirilmemeli, sadece %5–7 arası yükseltilmelidir.
- Bazen değişik sektörlerdeki KDV oranları indirilmektedir. Bu durum aslında kargaşaya sebep olmaktadır. Lüks mallar dışındaki KDV oranlarının tamamı %10'a indirilmelidir. Böylece fatura almama pazarlıkları ile naylon fatura miktarları azalacaktır. Dolayısıyla Devletin gelirlerinde tahmin edilenden daha az azalma olacaktır. Diğer taraftan aynı parayla yapılacak iş hacmi artacağından istihdama ve vergi gelirlerinin bilahare artmasına vesile olacaktır.
- İş hayatına katılımı teşvik için, ara malların üzerindeki dolaylı vergiler azaltılmalıdır. Bütçe gelirlerinin azalmaması için, tüketim malları üzerindeki dolaylı vergiler kalabilir.
- AB uyum yasalarında iş hayatına sekte vuracak çok sayıda maddeler vardır. Bunlar üzerinde gerekli incelemeler yapılarak bazıları ertelenmelidir. Meselâ

çevre konusunda AB'nin bizden istediklerini gerçekleştirebilmemiz için 80-100 Milyar dolara ihtiyaç vardır. Bu paranın bizde hiç olmadığı malûmdur. Olsa bile bu ortamda böyle bir konuya harcanması, aksine krizi derinleştirir. Krizi aşmak için geri dönüşümü ve istihdam oranı yüksek alanlara öncelik verilmelidir.

Ekonomideki başarıların uzun süreli olması için, orta vadede para-maliye ve üretim politikaları bir arada uygulanmaya çalışılmalıdır.

Uzun vadede başarılı olmak için birlikte yürütülecek para-maliye-üretim politikalarına eğitim konusunu da eklemek gerekir. Meselâ; gelecekte bilişim sektöründe etkili olmanın plânı yapıldıysa, eğitimde matematiğe ağırlık verilmesi gerekir. Veya yüksek teknolojiye geçiş arzulanıysa fizik eğitime ağırlık verilmelidir. Eğer gıda ve bitkisel ilaçlar konusunda öncü olmak hedeflendiyse, biyoloji eğitimine öncelik verilmelidir.

Yukarıda bahsedilen anlamda orta ve uzun vadede yapılabileceklerden bazıları şunlardır.

- Maliye ve Ekonomi Bakanlığı birleştirilmelidir. Sanayi Bakanlığının bazı birimleri, DPT, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Teşvik Uygulama ve gerekirse Gümrükler gibi bazı birimler, Maliye Bakanlığının bazı birimleriyle ortak hareket edebilecek şekilde yeniden organize olmalıdır.
- Ekonominin dengesi, faiz-kur makası üzerine oturtulamaz. Çünkü bunlar evrensel sanal ekonomik sistemin elemanlarıdır. Milli devletlerin faiz ve kur konularında tam hâkimiyetleri mümkün değildir.
- Merkez Bankasının hem para arzını hem de faiz oranını denetlemesinden vazgeçilmelidir. Merkez Bankalarının asıl görevleri; para talebindeki kaymaları, ekonominin istikrarını bozmayacak ölçüde değişim yaparak dengeli davranmaktır. Zamanlama hataları ekonomiyi beklenenin aksine ters etkilemektedir.
- Devletin yapması gerekenler ile gönlümüzün arzu ettikleri değil, devletin yapabilecekleri plânlanmalıdır. Uluslararası organizasyonların yükümlülüğünün olmadığı durumlarda, 10 yıllık gelecek içerisinde ihtiyaçtan fazla olan yatırımlara kara verenler sorgulanmalıdır.
- Ödeneğinin tamamı ayrılmayan ve ihtiyaç şartlarına tam uymayan hiçbir iş ihale edilmemelidir. Tamamlanamamış yatırımları onaylayanlar hataları varsa cezasına katlanmalıdır.
- Ülkenin fiziki verimliliğini artırabilmek için kaynaklar arasında denge aranmalıdır. Ancak bir taraftan da geri dönüşümü yüksek yatırımlara öncelik verilmelidir.
- Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamı daraltılmalıdır. İthalatın %15'ini geçmemelidir.
- Yanlış özelleştirmeler ve iyi incelenmemiş yabancı sermaye yatırımları, kapitülasyonlardan daha zararlı olabilir. Tamamen dışa açık politikalar büyümeyi başlangıçta teşvik edebilir, ama aynı zamanda ekonomi için ciddi riskler taşır.
- KOBİ'ler sadece maddi kalkınmanın değil, aynı zamanda geleneklerine bağlı kalarak çağdaşlaşmanın öncüsüdürler.

KOBİ'lere destekler hem kredi, hem de vergi kolaylığı açısından olmalıdır. KOBİ'lere destekler üç guruba ayrılabilir.

1. KOBİ'lerin kendilerine doğrudan destek verilebilir:
2. KOBİ'lere iş sağlayan ihracat firmalarına destek verilebilir.
3. KOBİ'lere proje ve teknik hizmet sağlayan müşavirlik firmalarına destek verilebilir.

İsmail Hakkı KÜPÇÜ